

СТАНОВИЩЕ

по дисертационен труд на **Милена Йорданова Крумова**
на тема : **„Бенчмаркинг на финансовия мениджмънт на индустриалното предприятие”** за присъждане на образователната и научна степен **„доктор”**

*Изготвил : доц. д-р Йордан Димитров, професионално направление 3.8.Икономика,
научна специалност 05.02.18.Икономика и управление
ТУ – София, София 1000, бул. „Кл. Охридски” 8, Стопански факултет, кат.ИИИМ
тел.: 965 25 32, e – mail: dany@tu-sofia.bg*

Докторската дисертация на **Милена Крумова** на тема : **„Бенчмаркинг на финансовия мениджмънт на индустриалното предприятие”** е в общ обем от 198 страници и се състои от увод, четири глави, заключение, приноси, публикации по дисертацията, литература и приложения. Текстът включва 39 формули, 28 фигури и 61 таблици.

1. Преглед на дисертационния труд и анализ на резултатите

В *увода* на дисертационния труд са представени факторите на средата, които налагат необходимостта от усъвършенстване на финансовия мениджмънт, както и необходимостта на фирмения мениджмънт да се сравнява с добрите бенчмарк практики в света.Формулирана е докторската теза, дефинира се целта , основните задачи, обекта и предмета, рамкира се методологията на изследването, посочват се основните източници на информация и се очертава научната новост. Тук се посочва и ограничителната рамка на изследването: бенчмаркинга на финансовия мениджмънт в индустриалното предприятие без да се разглежда влиянието на другите функционални подсистеми върху финансовия мениджмънт, влиянието на външните фактори от средата върху състоянието и резултатите на финансовия мениджмънт, както и проблемите свързани с квалификацията и опита на специалистите прилагащи финансовия мениджмънт. Това ограничение е наложително предвид голямата сложност е многоаспектност на изследвания проблем.

Глава първа **„Изследване и анализ на състоянието на проблема за финансовия мениджмънт – обект на бенчмаркинг”**е структурирана в четири условно самостоятелни точки.

В тази глава се разглежда *теоретичния подход* за изследване на базата на обхвата на финансовия мениджмънт като неговото подобряване може да се фокусира върху промяната на различни *„под обекти”*. Изследват се *субектите на финансовия мениджмънт*. В контекста на теоретичния модел на изследването се идентифицират *областите и дейностите на финансовия мениджмънт*.Направен е сполучлив опит за систематизиране на *финансовите управленски решения*.Посочен е един от основните фактори за постигане на добри резултати от *приложението на информационни системи при финансовия мениджмънт* в предприятието. В резултат на сполучливия литературен анализ за приложението на бенчмаркинга на финансовия мениджмънт *са разкрити, дефинирани и характеризирани основните проблеми, методи и показатели за ефективност*.

В края на главата са *формулирани общи изводи*, които способстват за по-лесното вникване, разбиране и систематизиране на решенията и нерешените проблеми на финансовия мениджмънт като обект на бенчмаркинга.

Реализираното в тази глава на дисертационното изследване остава впечатление за наличие на изследователска способност на докторанта да анализира емпирични данни и водещи практики, да откроява нужните елементи и аргументирано да изгражда необходимите за изследването конструкции.

Глава втора **”Теоретико-методическо изследване на подхода бенчмаркинг”** е структурирана също в четири условни точки.

В тази глава авторът прави конструктивен анализ на бенчмаркинга като подход за управление, основан на непрекъснато търсене на “добрите практики” в условията на конкурентна борба. Прилаган с ясна цел, бенчмаркингът се третира като *подход за усъвършенстването на приоритетни области от дейността на предприятието*, каквато е финансовият мениджмънт. *Цел на бенчмаркинга* е усъвършенстване на определен обект от дейността на предприятието - функция, процес или технология. Дефинира се *обект на бенчмаркинга*. Анализира се и се систематизира *субект на бенчмаркинга*. Направен е сполучлив опит за изследване и систематизиране на *хронологичното-историческо развитие на бенчмаркинга*. Представени и коментирани са най-разпространените в литературата и практиката *показатели за класификация на видовете бенчмаркинг*, като се предлага *единна нова система за класификация*. Критично се коментират някои от основните методологични проблеми на бенчмаркинга като аргументирано се подчертава собственото мнение на автора. Задълбочено се представят *основните управленски функции на бенчмаркинга*. Характеризират се *подобектите на бенчмаркинга* в контекста общи черти – специфични черти.

В края на главата се представят изводи, които способстват за по-лесното вникване и разбиране на принципите и методологията на изследването на бенчмаркинга на финансовия мениджмънт.

Представеното в тази глава на дисертационния труд свидетелства за определена изследователска способност на докторанта да анализира теоретични постановки и добри практики и аргументирано да синтезира необходимия изследователски инструментариум.

Трета глава **„Методика за бенчмаркинг на финансовия мениджмънт на индустриалното предприятие”** включва общи положения и етапи на методиката.

В тази глава докторантът предлага *разработена от него методика* за да се подпомогне усъвършенстването на оперативния и стратегическия финансов мениджмънт. *Методиката се разглежда като отворена система* и може да се прилага в предприятия с различна големина и някои от областите е възможно да не се изпълняват, но могат да се допълват и други които не са посочени в методиката. *Цел на методиката* за бенчмаркинг на ФМ е да се определят насоки за усъвършенстване чрез идентифициране и анализ на добри практики. *Подцели* са определяне на добрата практика и установяване на фактори влияещи за постигането на това равнище. За всяка област на финансовия мениджмънт се определя степента на значимост. Тя е представена като съставена от различни *дейности*. *Научна и научно приложна новост* на методиката е използването на *метода на разсейване с функцията на разстоянието* за оценка на финансовия мениджмънт на анализиранията предприятия. За постигане на добра степен на сравнимост между предприятията, използваните *показатели* в методиката са разработени на относителна база и/или за единица мярка. Методът позволява да се *минимизира субективността* от страна на оценителите на финансовия мениджмънт и да се *максимизира обективността* на оценяване. Направеното в тази

глава показва способностите на докторанта да разработва научно-приложен методически подход, да селектира и подбира конкретни методи и показатели съобразно целта, задачите, предмета и технико-икономическите особености на обекта.

Четвърта глава „Апробиране на методика за бенчмаркинг на финансовия мениджмънт” е структурирана в седем точки.

В тази глава докторантът апробира разработената методика за бенчмаркинг на финансовия мениджмънт. Описани предварителните дейности за приложение на методиката, приложен е подготвителния етап. Систематизирани и оценени са финансовите показатели на три индустриални предприятия с условни фирми. Приложен е метода на разсейването с помощта на функцията на разстоянията за оценка и анализа на финансовия мениджмънт на трите обекта. В заключителния етап получените резултати са представени под формата на матрица. Анализът е насочен е към определяне на ключовите области, дейности и резултати, чрез използваните показатели повлияли за постигане на бенчмарк практиката на финансовия мениджмънт и които имат най-голямо значение.

В края на тази глава също са направени общи изводи, които представят в синтезиран вид резултатите от апробацията на методиката и насоките за усъвършенстване на финансовия мениджмънт на изследваните обекти.

В *заключението* на дисертацията докторантът е направил сполучлив синтез на основните аргументи за защита на докторската теза.

2. Характеристика и оценка на приносите в дисертационния труд

По принос *1. На основата на ...дейностите в областта на финансовия мениджмънт...на тази основа са определени областите за въздействие...* Тук областите в областта на финансовия мениджмънт игнорират приложението на подхода на изследване „от общото към частното” и размиват статичната структура на финансовия мениджмънт като система. По мое мнение *областите* като терминология могат да се заменят с *направленията*, което не игнорира приноса на докторанта. Приемам приноса с тази бележка.

По принос 2.....Според мен тук следва да се акцентира върху силата в този принос, а именно : *разработена е нова система от критерии за класификация на видовете бенчмаркинг*, докато другите съпътстващи елементи на приноса /категориен апарат, функции, дейности и др./ имат по-скоро декларативен характер. Приемам приноса в контекста на изразеното от мен мнение.

По принос 3...Този принос би спечелил убедителност, ако се посочат конкретно:.. *систематизираните показатели за оценка на финансовия мениджмънт на индустриалното предприятие...* Приемам приноса през призмата на посочената препоръка.

По принос 4. Приемам *разработената методика за бенчмаркинг на индустриалното предприятие* като научно-приложен принос.

По принос 5. Приемам посоченият принос:” *В рамките на разработената методика е приложен адаптиран за целите на финансовия мениджмънт метод на разпознаване с помощта на функцията на разстоянието. Разработена е и матрица за практическа оценка на финансовия мениджмънт по групи показатели*”, за научно-приложен.

По принос 6...Тук е трудно да се разграничат положителните резултати от методиката и от другите направления на мениджмънта на индустриалното предприятие. Отчитайки този проблем приемам приноса като научно-приложен.

Направената характеристика и посочените оценки на приносите /по-горе/ ми дават основание да ги причисля към две групи:

- **научни приноси** насочени към обогатяване на съществуващите познания в научното направление и научната област на дисертационния труд – приноси 1,2 и 3;

- **научно-приложни приноси** синтез на подходи, методи и показатели за изследване и оценка на конкретни проблеми за достигане на добрите практики на водещите индустриални предприятия в страната, ЕС и на световно ниво – приноси 4,5 и 6.

3. Критични бележки и коментари

Част от критичните бележки са посочени по-горе в точката за характеристика и оценка на приносите и няма ги да повтарям в тази точка.

3.1.Определението на докторската теза /стр.7/ е твърде усложнено Считам, че тя би могла да бъде по-кратка и по-ясно формулирана.

3.2. В дефинирането на обекта на изследването/стр.7/-*финансовия мениджмънт*, според мен е необходима конкретизация с добавката на *индустриалното предприятие*. По същество в темата и съдържанието на дисертационния труд това уточнение е направено, но при формулирането му в уводната част е пропуснато и може да бъде повод за допълнителни дискусии относно обекта.

3.3. Технически – по оформянето:

- формули – формула XX се изписва при посочване в текста, а при номериране на самата формула във вида [XX]/стр.13;14;46;47;48;49; и др./;

- Фигури – фигура XX се изписва в текста, а при представянето под фигурата – Фиг.Х/стр.15;16;17;20;25;27;36 и др./;

- таблици – някои са представени само с номер, като липсва заглавие на таблицата/стр.24;26;29;31;33 и др./.

4. Заключение

Дисертацията е цялостно, задълбочено и добросъвестно научно изследване на актуален, значим и сложен теоретико-методологичен и практико-приложен управленски проблем. Дисертацията съдържа определени научни и научно-приложни приноси.

Докторантът познава достатъчно добре основната литература и добрите практики в областта на бенчмаркинга на финансовия мениджмънт на индустриалното предприятие, може да формулира изследователски проблеми, да анализира и синтезира и критично да осмисля класическите и новите теории и практики, да конструира изследователски апарат и да обосновава предложения за усъвършенване на управленската практика.

На основание на всичко изложено по-горе оценката ми на дисертационния труд е положителна.

18.11.2011г.

Изготвил:

/доц. д-р Й.Димитров/